

На основу члана 7. став 2. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 101/05),
министар рада и социјалне политике доноси

ПРАВИЛНИК

о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном

(„Службени гласник РС”, бр. 106/09, 93/13 и 86/19)

-незванично пречишћен текст-

И. Основне одредбе

Члан 1.

Овим правилником прописују се минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при коришћењу опреме за рад са екраном.

Члан 2.

Овај правилник се не примењује на:

- 1) возачке или контролне кабине у возилима или машинама;
- 2) рачунарске системе инсталиране у транспортним средствима;
- 3) рачунарске системе који су превасходно намењени за јавну употребу;
- 4) преносиве рачунарске системе који се не користе стално на радном месту;
- 5) калкулаторе, фискалне касе и другу опрему за рад која има мале екране за приказивање података или мера који су неопходни за непосредно коришћење те опреме за рад;
- 6) писаће машине са екраном.

Члан 3.

Опрема за рад **са екраном** јесте опрема за рад са алфанумеричким или графичким екраном, без обзира на начин приказивања.

Радно место са екраном, у смислу овог правилника, јесте **радно место на коме се користи опрема за рад са екраном** (која може бити снабдевена са тастатуром или другим уређајима за унос података и/или програмом који одређује кориснички однос између запосленог и опреме за рад са екраном, помоћним деловима и уређајима укључујући периферне јединице као што су диск, телефон, модем, штампач, држач докумената) укључујући радну столицу, радни сто или радну површину и непосредну радну околину.

Запослени, у смислу овог правилника, јесте запослени који користи опрему за рад са екраном као важно средство за рад у оквиру послова које уобичајено обавља, најмање пола свог радног времена.

II. Обавезе послодавца

Члан 4.

Послодавац је дужан да за сва радна места са екраном изврши процену ризика од настанка оштећења чула вида и физичких и психофизиолошких оштећења здравља, односно да изврши делимичну измену и допуну акта о процени ризика уколико је процена ризика извршена тако да нису евидентирани и процењени сви фактори ризика који настају при коришћењу опреме за рад екраном, са циљем да су утврде начин и мере за отклањање или смањење тих ризика, узимајући у обзир додатни и/или комбиновани ефекат утврђених ризика.

Члан 5.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту **са екраном** на којем су спроведене мере за безбедан и здрав рад утврђене у Прегледу мера за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном.

Преглед мера за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Послодавац је дужан да поред осталих спроведе и организационе мере, односно да запосленима обезбеди одговарајуће паузе или промену радних активности **које смањују обим рада са екраном** са циљем да се смање психофизиолошки напори који настају при коришћењу опреме за рад са екраном.

Члан 6.

Послодавац је дужан да, у складу са прописима о здравственој заштити, запосленима који користе опрему за рад са екраном обезбеди преглед вида који ће извршити служба медицине рада или офталмолог.

Преглед вида, из става 1. овог члана, се спроводи пре почетка коришћења опреме за рад са екраном, периодично у току коришћења опрема за рад са екраном у интервалима не дужим од три године и уколико се код запосленог појаве проблеми са видом који могу настати као последица коришћења опреме за рад са екраном.

Послодавац је дужан да, у складу са прописима о здравственој заштити, запосленом који користи опрему за рад са екраном обезбеди циљани офталмолошки преглед, уколико резултати прегледа вида из става 1. овог члана покажу да је то неопходно.

Послодавац је дужан да, уколико је на основу резултата прегледа из ст. 1. и 3. овог члана неопходно и уколико се уобичајена корективна средства не могу користити, обезбеди коришћење посебних корективних средстава која одговарају пословима који се обављају.

Члан 6а

При упућивању запосленог на преглед вида послодавац попуњава Упут за преглед вида (Образац 1.), односно Упут за циљани офталмолошки преглед (Образац 2.).

Послодавац попуњава упуте из става 1. овог члана, у два примерка и један примерак доставља служби медицине рада или офталмологу, а други примерак задржава за своје потребе.

Извештај о извршеном прегледу вида, односно циљаном офталмолошком прегледу издаје се у складу са прописима о здравственој заштити.

Упут за преглед вида (Образац 1.) и Упут за циљани офталмолошки преглед (Образац 2.) одштампани уз Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном („Службени гласник РС”, бр. 106/09 и 93/13) замењују се обрасцем Упута за преглед вида (Образац 1.) и обрасцем Упута за циљани офталмолошки преглед (Образац 2.), који су одштампани уз овај правилник и који чине његов саставни део.

Члан 7.

Послодавац је дужан да пројектује, изабере, наручи или измени програм и обезбеди обављање послова при којима се користи опрема за рад са екраном, тако да:

- 1) програм одговара задатку;
- 2) програм буде лак за употребу, уколико је могуће прилагођен знању и искуству запосленог и такав да се квантитативне или квалитативне провере не врше без знања запосленог;
- 3) је запосленима обезбеђена повратна информација о њиховом учинку;
- 4) су информације приказане у формату и брзином који су прилагођени запосленом;
- 5) су примењени принципи ергономије програма, а нарочито у погледу обраде података о људима.

III. Обавештавање запослених

Члан 8.

Послодавац је дужан да запосленима или њиховим представницима за безбедност и здравље на раду обезбеди све информације које се односе на безбедност и здравље на раду, а нарочито о мерама које се предузимају у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад при коришћењу опреме за рад са екраном у складу са чл. 4, 5. и 6. овог правилника.

IV. Оспособљавање запослених

Члан 9.

Послодавац је дужан да у току оспособљавања за безбедан и здрав рад запослене који користе опрему за рад са екраном упозна са свим врстама ризика који се за њих могу појавити при коришћењу те опреме пре почетка коришћења те опреме за рад и сваки пут када дође до промена у организацији обављања послова.

V. Сарадња послодавца и запослених

Члан 10.

Послодавац и запослени, односно њихови представници за безбедност и здравље на раду дужни су да сарађују у вези са свим питањима која се односе на коришћење опреме за рад са екраном.

VI. Прелазне и завршне одредбе

Члан 11.

Послодавци који су, пре ступања на снагу овог правилника, започели обављање делатности, односно обезбедили коришћење опреме за рад са екраном дужни су да своје пословање ускладе са одредбама овог правилника у року од четири године од дана ступања на снагу овог правилника.

Послодавци који после ступања на снагу овог правилника започну обављање делатности, односно обезбеде коришћење опреме за рад са екраном дужни су да запосленима обезбеде циљане прегледе из члана 6. овог правилника у року од четири године од дана ступања на снагу овог правилника.

Члан 12.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-00008/2009-01
У Београду, 2. децембра 2009. године

МИНИСТАР

Расим Љајић, с.р.

ПРЕГЛЕД МЕРА ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД ПРИ КОРИШЋЕЊУ ОПРЕМЕ ЗА РАД СА ЕКРАНОМ

Уводна напомена:

У Прегледу мера за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном наведени су захтеви које мора испуњавати радно место са екраном из члана 3. овог правилника.

1. Опрема за рад са екраном

1.1. Екран

1.1.1. Карактери на екрану морају да буду добро дефинисани, јасно уобличени, одговарајуће величине и са одговарајућим размацама између карактера и редова.

1.1.2. Слика на екрану мора да буде стабилна, без треперења или других облика нестабилности.

1.1.3. Светлосна јачина карактера и/или контраст између карактера и позадине морају да буду лако подесиви од стране запосленог и прилагодљиви условима радне околине.

1.1.4. Екран мора да буде подесив у хоризонталној и вертикалним равнима у складу са потребама запосленог.

1.1.5. Посебно постоље за екран или подесиви сто морају да буду обезбеђени.

1.1.6. На екрану не сме да буде одблеска или рефлексије који могу да буду непријатни за запосленог.

1.2. Тастатура

1.2.1. Тастатура мора да буде са подесивим нагибом и одвојена од екрана тако да запослени може да заузме удобан радни положај који ће спречити појаву замора у рукама.

1.2.2. Испред тастатуре мора да постоји довољно простора за ослонац шака и руку запосленог.

1.2.3. Тастатура мора да има мат површину да не би изазвала одблесак светлости.

1.2.4. Распоред и карактеристике тастера треба да буду такви да олакшају употребу тастатуре.

1.2.5. Симболи на тастерима морају да имају одговарајући контраст у односу на тастере и да су читљиви из предвиђеног положаја за рад.

1.3. Радни сто или радна површина

1.3.1. Радни сто или радна површина морају да имају довољно велику површину која неће изазивати одблесак и да омогућавају флексибилан распоред екрана, тастатуре, докумената и пратеће опреме.

1.3.2. Држач докумената мора да буде стабилан, подесив и постављен на начин који ће неопходне покрете главе и очију свести на минимум.

1.3.3. За запосленог мора да буде обезбеђено довољно слободног простора тако да може да заузме удобан положај при раду.

1.4. Радна столица

1.4.1. Радна столица мора да буде стабилна и да омогућава запосленом слободу покрета и удобан положај.

1.4.2. Висина седишта мора да буде подесива.

1.4.3. Наслон мора да буде подесив у погледу висине и нагиба.

1.4.4. Ослонац за стопала мора да буде обезбеђен запосленима којима је потребан.

2. Радна околина

2.1. Слободан простор за запослене

2.1.1. На радном месту **са екраном** мора да буде обезбеђен прописан слободан простор за запослене тако да им је омогућена промена положаја и слобода покрета.

2.2. Осветљење радних просторија

2.2.1. Природно и/или вештачко осветљење морају да обезбеде адекватну осветљеност и контраст између екрана и околине у **позadini** узимајући у обзир врсту послова и **визуелне** потребе запослених.

2.2.2. Уређење радног места **са екраном** и избор вештачког осветљења мора да буде изведено на начин којим се спречава настанак одблеска или рефлексije.

2.3. Рефлексија и одблесак

2.3.1. Радна места **са екраном** морају да буду уређена на такав начин да извори природне светлости (prozори или отвори), провидни или прозачни зидови и опрема и зидови светлих боја не стварају директни одблесак и рефлексiju на екрану.

2.3.2. Prozори морају да буду опремљени одговарајућим системом подесиве заштите којим се може смањити природно осветљење на радном месту **са екраном**.

2.4. Бука, зрачења и микроклима

2.4.1. На радном месту **са екраном** морају да буду обезбеђени прописани услови радне околине у погледу буке зрачења и микроклиме.

2.4.2. Опрема за рад са екраном не сме да буде извор буке која ће ометати разговор или извор топлотног зрачења које би било непријатно за запослене.

_____	_____
(послодавац)	(матични број јединственог регистра)
_____	_____
(адреса)	(шифра делатности)
_____	_____
(датум)	(број упута)

УПУТ ЗА ПРЕГЛЕД ВИДА

Упућује се на преглед вида _____,
(име, очево име и презиме)

_____, рођен/а _____ године у _____
(ЈМБГ) (место рођења и општина)

по занимању _____, који/а ради на радном месту _____
(назив занимања)

_____, ради коришћења опреме за рад са екраном.
(назив радног места)

Кратак опис послова на радном месту: _____

Запослени/а користи опрему за рад са екраном : _____ дневно.
(број сати)

Послодавац

(Овлашћено лице)

_____ (послодавац)

_____ (матични број јединственог регистра)

_____ (адреса)

_____ (шифра делатности)

_____ (датум)

_____ (број упута)

УПУТ ЗА ЦИЉАНИ ОФТАЛМОЛОШКИ ПРЕГЛЕД

Упућује се на циљани офталмолошки преглед _____,
_____ (име, очево име и презиме)

_____, рођен/а _____ године у _____,
(ЈМБГ) (место рођења и општина)

по занимању _____, који/а ради на радном месту _____
(назив занимања)

_____, ради утврђивања корективних средстава која одговарају
(назив радног места)

пословима који се обављају.

При прегледу вида обављеном _____
(дан, месец и година)

у здравственој установи _____
(назив здравствене установе)

предложено је да се обави циљани офталмолошки преглед.

Кратак опис послова на радном месту: _____

Послодавац

_____ (Овлашћено лице)